

Darko Breitenfeld, Ruth Švarc, Darko Kristović, Vesna Lecher-Švarc, Matej Akrap

ÉDOUARD D-VICTOIRE-ANTOINE LALO

(Lille, 27. siječnja 1823. – Pariz, 22. travnja 1892.),
francuski skladatelj i violinist,
u povodu 200. obljetnice rođenja

Francuski je skladatelj i violinist. Vrlo mlad, s deset godina, započeo je učiti svirati čelo i violinu na Konzervatoriju u Lilleu. Roditelji su mu poslije zabranili da se potpuno posveti glazbi pa stoga odlazi od kuće sa 16 godina i napušta rodni Lille. Studiranje nastavlja u Parizu na Pariškom konzervatoriju, gdje je studirao violinu, a privatno kompoziciju. Dugo je zarađivao za život sviranjem violine i podučavanjem. Naginjao je komornoj glazbi i publicirao kasnih 1840-ih romance i neka violinska djela. Također je komponirao dvije rane simfonije koje su očito uništene. Godine 1847. dobio je drugu Rimsku nagradu. Za oživljavanje zainteresiranosti za komornu glazbu u Francuskoj 1850-ih zaslužan je kao član osnivača *Armigaund Quarteta* osnovanoga 1855., gdje je svirao violu, a poslije drugu violinu. Nastojali su biti bolji od već poznatih kvarteta (Haydn, Mo-

zart, Beethoven, i isto Mendelsohn i Schumann). Živio je u siromaštvu posebno u Puteauxu s prvom suprugom do 1865. Djelovao je uglavnom kao glazbeni pedagog, orkestralni i komorni violinist. Kao udovac, kada je imao gotovo 43 godine, oženio se svojom učenicom mezosopranisticom Julie-Marie-Victoire Besnier de Maligny s kojom je imao sina Pierrea, poslije poznatoga muzikologa. Lalo je započeo s lagodnijim životom u Parizu. Stekao je samopouzdanje pa je više skladao, počevši od pjesama svojoj ženi pa do komornih i orkestralnih djela. Petkom navečer u svojoj glazbenoj sobi u kući održavao je druženja, govorio o sebi. Do 1866. malo je skladao, da bi u 43. godini započeo skladati operu, u čemu ga je supruga poticala. Uključio se na natjecanje *Théâtre-Lyrique*a. No njegova velika opera *Fiesque* koju je skladao nije bila nagrađena, a i bez obzira na to što je za njom bilo interesa, ona nikada nije bila izvedena ni u Pariškoj operi (*Paris Opéra*) ni u Briselskoj (*Théâtre de la Monnaie*). Poslije je iz nje samostalno publicirao vokalne izvedbe. Skladao je i zapaženu operu *Le roi d'Ys* (izvedenu 1888. jer prije toga nije smatrana izvedivom). Ti radovi nikada nisu bili popularni, iako su bili originalni. Doživjeli su kritiku da su previše progresivni i wagnerijanski. Lalo je svoja djela cijenio i po njima je napravio mnoge kompozicije uključujući *Simfoniju u G-molu*, dva *Aubahes* za male orkestre, *Divertissement*, *Néron* i dru-

ga djela. Njegova slava kao kompozitora proširila se 1870-ih izvođenjem serija instrumentalnih djela. Godine 1873. postao je članom »Legije časti« (*Ordre national de la Légion d'honneur* – koja je priznanje za najveću vrijednost od vojnoga i civilnoga značenja, a uveo ju je Napoleon Bonaparte 1802.). Mnoga njegova djela s glazbom i simfonijama bila su uništena. Bio je relativno dugo osobito produktivan i vrlo aktivan, no djela su mu više bila prihvaćena u inozemstvu nego u Francuskoj. Mnogo je pridonio obnovi francuske orkestralne i komorne glazbe u drugoj polovini 19. st. U doba kada su površnost i kićenost bile česte pojave u francuskoj glazbi, Laloova su djela puna svježine te nježne i duboke osjećajnosti. I u kompozicijama koje imaju manje značenje, Lalo je ostao majstor detalja, živopisne instrumentacije i harmonijske jasnoće. Skladao je nekoliko gudačkih orkestralnih djela i postao poznat po svojoj *Symphonie espagnole*, kao i po koncertu za čelo i orkestar. Kako kazališta nisu izvodila njegove opere, zamoljen je bio da sklada balet (sam je izjavio da je to žanr koji ne poznaje) i to u četiri mjeseca. U vrijeme kada je skladao balet *Namouna* (1881./1882.) zaprimio je više zahtjeva za skladanje glazbenih djela pa je postao zatrpan poslom, povišio mu se krvni tlak, pretrpio je moždani udar i zadobio jednostranu paralizu. Aktualni rad završio je Gounod, a balet *Namouna* izveden je u Operi godinu poslije i doživio je samo nekoliko izvedaba. Dok se oporavljao od moždanoga udara opera *Le roi d'Ys* je 7. svibnja 1888. izvedena u *Opéra-Comique* u Parizu. To ga je učinilo slavnim i Lalo je konačno uživao u tome da je postao priznat i prihvaćen, za čime je dugo žudio. Unatoč tomu gubio je snagu kreativnosti. Jedina stvar koju je radio bile su adaptacije ranijih djela, a više nije stvarao. Iza sebe je ostavio nekoliko nedovršenih radova uključujući i operu *La Jacquerie* koju je dovršio Ar-

thur Coquard. Umro je 1892. od novoga moždanoga udara, u dobi od 69 godina. Pokopan je u Parizu na groblju Père-Lachaise.

Sažetak: Eduard Lalo, ovogodišnji obljetničar (200. obljetnica rođenja), francuski je skladatelj i violinist dalekoga španjolsko-flandrijskoga podrijetla. Bio je jedan od najvažnijih predstavnika francuske instrumentalne glazbe. Iako je nastojao gajiti i vokalni repertoar nije po njemu bio zapamćen. Krajem života je pobolijevao te je umro od moždanožilnih udara.

Ključne riječi: stvaralaštvo, sudbina, bolest, u spomen na E. Laloa

Summary: Eduard Lalo, this year's jubilarian (200th anniversary of his birth), is a French composer and a violinist of distant Spanish-Flanders origin. He was one of the most significant representatives of French instrumental music. Although he tried to cultivate his vocal repertoire, he is not remembered for it. At the end of his life, he was falling ill and died of strokes.

Key words: creativity, destiny, disease, in tribute to E. Lalo

Korištena literatura:

1. Pougin, *Nouveaux profil de musiciens*, Paris, 1892., 139.
2. Dukas, P., Edouard Lalo, ReM, iv/5, 1923., 97.
3. Brachtel, K. R., Edouard Lalo zum 75. Todestag am 22 April, *Musica*, xxi (1967), 130.
4. Sadie, S. Grove, *World Encyclopedia of Music*, London: McMillan; 1980.
5. Greene, D. M., *Greene's Biographical Encyclopedia of Composers*, Garden City, New York: Doubleday & Company Inc; 1985.
6. Breitenfeld, D., Breitenfeld, T., *Bolesti i sudbine poznatih skladatelja*, Zagreb, Music Play; 2012.